

XVII. Kunnan työnvälitystoimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan kertomus vuodelta 1913 ¹⁾ sisälsi seuraavaa:

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1913 filosofiantohtori Santeri Ivalo puheenjohtajana, lakitieteen kandidaatti Einar Böök varapuheenjohtajana sekä rakennusmestari Juho Ahde, uunitehtailija Aug. Malmi, kirvesmies Th. Lillkvist ja työmies T. Uski jäseninä. Varajäseninä olivat maalarimestari A. Haanoja, rakennusmestari R. Willman, maalari V. Långholm ja satamatyöntekijäinesimies K. E. Satamavuori.

Toimiston johtokunta ja henkilökunta.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouvat Ina Petelius ja Seidi Swendelin sekä neiti Elsa Sundström ja miesosaston apulainen H. E. Blomqvist.

Ahtaus toimiston huoneistossa oli jo useana vuonna vaikuttanut haitallisesti toimiston liikkeeseen. Varsinkin naisosaston liike oli tästä kärsinyt. Tämä haitta on nyt poistunut. Toimistolle laitettiin kuluneena vuonna neljä uutta konttorihuonetta ja keskusteluhuone työsopimusten tekemistä varten sekä vahtimestarin asunto, joten toimistolla nyt on käytettävänä kymmenen huonetta. Naisosasto on siten voitu järjestää toimimaan kahtena osastona. Vaikkakin odotushuoneet ovat pienenpuoleiset, jonka takia työttömyysaikoina työnhakijat vain vuorottelemalla sopivat huoneisiin, on kuitenkin toimiston huoneisto siksi tilava, että se voi tulla siinä toimeen pitemmän aikaa, ellei suurempia muutoksia työnvälitysoloissa tapahdu.

Toimiston huoneisto.

Toimiston liike vuosina 1903—13 näkyy seuraavasta taulukosta:

Toimiston liike vuosina 1903—13.

¹⁾ Eräitä kertomusta seuranneita tilastotauluja ei ole tähän otettu.

Vuosi.	Miesosasto.			Naisosasto.			Yhteensä.			Työnhakijoi- ta 100 paikkaa kohti.	100:sta työnhaki- jasta sai työtä.	100:sta tarjontu- paikasta täytettiin.
	Työnhake- muk- sia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhake- muk- sia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhake- muk- sia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.			
1903 ..	5,493	2,615	2,461	1,184	430	287	6,677	3,045	2,748	219	41	90
1904 ..	6,399	3,630	3,232	1,676	839	602	8,075	4,469	3,834	181	47	86
1905 ..	5,200	2,733	2,547	2,413	1,561	1,210	7,613	4,294	3,757	177	49	87
1906 ..	6,098	3,336	3,157	2,432	1,972	1,394	8,530	5,308	4,551	161	53	86
1907 ..	5,655	3,642	3,200	2,912	2,568	1,708	8,567	6,210	4,908	138	57	79
1908 ..	7,747	4,258	4,065	3,441	2,538	1,930	11,188	6,796	5,995	165	54	88
1909 ..	7,930	2,977	2,804	3,883	2,794	2,143	11,813	5,771	4,947	205	42	86
1910 ..	8,613	4,260	3,449	3,728	2,884	2,219	12,341	7,144	5,668	173	46	79
1911 ..	8,285	4,134	3,777	3,866	2,915	2,345	12,151	7,049	6,122	172	50	87
1912 ..	8,401	4,192	3,691	4,404	3,694	2,540	12,805	7,886	6,231	162	49	79
1913 ..	9,290	4,971	4,452	6,117	4,661	3,308	15,407	9,632	7,760	160	50	81

Toimiston liike
vuonna 1913.

Toimiston liike on kuluneena vuonna huomattavasti kasvanut ja edelliseen vuoteen verraten suuremmalla askeleella kuin lähinnä aikaisempina vuosina. Liikkeen kasvaminen on tapahtunut sekä työnhakemusten että tarjottujen ja täytettyjen paikkain määrässä sekä mies- että naisosastolla.

Sekä työnhakijat että työnantajat ovat yhä suuremmassa määrin ruvenneet käyttämään toimiston välitystä. Siihen on turvaututtu työvoimia haettaessa lukuisille toimialoille, mutta suurimassa määrässä kuitenkin apurityöväkeä ja rakennustyöväkeä tarvittaessa. Metalliteollisuuteen ovat välitykset myöskin kasvaneet. Mutta edelleenkin otetaan väki useille teollisuusaloille ilman toimiston välitystä. Sellaisista mainittakoon vaatetusteollisuus ja kirjapainoteollisuus. Kauppa-alalle haetaan vain alemmaa palvelusväkeä ja vähissä määrin sitäkin, käskyläispoikia lukuunottamatta, joita välitetään varsin runsaasti. Naispuolista väkeä haetaan enin talouspalvelukseen, siivous- ja pesutöihin, ruokala- ja ravintolaliikkeisiin, apuritöihin ynnä jokin määrä ravintoaineteollisuuteen ja kauppa-alalle. Tehdasteollisuuteen sitä vastoin naispuolista työvoimaa kysytään harvemmin.

Työnhakemukset ryhmittivät työnhakijain sukupuolen mukaan seuraavasti:

Työnhakemukset.

	1913.		1912.		Lisäys vuonna 1913 vuoteen 1912 verraten.	
Miehiä	9,290	60.3 %	8,401	65.6 %	889	10.6 %
Naisia	6,117	39.7 „	4,404	34.4 „	1,713	38.9 „
Yhteensä	15,407	100.0 %	12,805	100.0 %	2,602	20.3 %

Työnhakemuksia teki 7,823 eri henkilöä, joista 4,357 eli 55.7 % miestä ja 3,466 eli 44.3 % naista, jotka työttömiksi jouduttuaan uudistivat työnhakemuksensa 7,584 eri tapauksessa.

Työtä hakevista eri henkilöistä oli:

	Miehiä.		Naisia.		Yhteensä.	
		%.		%.		%.
Perheellisiä	2,227	51.1	564	16.3	2,791	35.7
Yksinäisiä	2,130	48.9	2,902	83.7	5,032	64.3
Yhteensä	4,357	100.0	3,466	100.0	7,823	100.0

Äidinkielen mukaan jakaantuivat työnhakijat seuraavasti:

	Suomen- kielisiä.		Ruotsin- kielisiä.		Muun- kielisiä.		Yhteensä.	
		%.		%.		%.		%.
Miehiä	3,564	81.8	770	17.7	23	0.5	4,357	100.0
Naisia	3,111	89.8	352	10.1	3	0.1	3,466	100.0
Yhteensä	6,675	85.3	1,122	14.4	26	0.3	7,823	100.0

Suomenkielisten työnhakijain luku on valtavana enemmistönä, 85.3 % työnhakijain kokonaisluvusta. Tähän on syynä paitsi sitä, että kaupungin työväestöstä suurin osa on suomenkielistä, se seikka että ruotsinkielisen työväen tarve paikkakunnalla on suurempi kuin suomenkielisten, joten sen ei tarvitse samassa suhteessa kääntyä toimiston puoleen työtä hakemaan. Työnantajista on sitä paitsi huomattavan suuri enemmistö ruotsinkielisiä.

Tarjottujen paikkain luku on edelliseen vuoteen verraten kohonnut huomattavassa määrässä, ja on lisääntymisen tapahtunut sekä miehille että naisille omalla paikkakunnalla ja muilla seuduilla tarjottujen paikkain luvussa.

Tarjotut paikat.

Työpaikkoja tarjottiin:

	1913.		1912.		Lisäys vuonna 1913 vuoteen 1912 verraten.	
Miehille 1)	4,971	51.6 %	4,192	53.2 %	779	18.6 %
Naisille	4,661	48.4 „	3,694	46.8 „	967	26.2 „
Yhteensä	9,632	100.0 %	7,886	100.0 %	1,746	22.1 %

1) Miehille tarjottiin halonhakkuuta rajattomalle määrälle erälle työmaalle maaseudulla sekä sepelikivenhakkuuta syksyllä kaikille kaupungissa kotipaikka-oikeudella asuville. Näistä on tilastoon otettu vain niin monta paikkaa, kuin niihin on työnhakijoita välitetty.

Näistä oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	4,074	82.0	3,599	77.2	7,673	79.7
Toisilla seuduilla .	897	18.0	1,062	22.8	1,959	20.3
Yhteensä	4,971	100.0	4,661	100.0	9,632	100.0

Täytetyt paikat.

Täytettyjen paikkain luku, joka merkitsee toimiston työn tulosta, on edelliseen vuoteen verraten kasvanut huomattavan askeleen. Se, kuten ylempänä on sanottu, osoittaa että paikkakunnan ja ympäristön työnantajat yhä yleisemmin ovat ruvenneet käyttämään kunnallista työnvälitystä. Työnvälitysten luku ja kasvaminen edelliseen vuoteen verraten näkyy lähemmin seuraavasta:

	1913.		1912.		Lisäys vuonna 1913 vuoteen 1912 verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miesten paikkoja	4,452	57.4	3,691	59.2	761	20.6
Naisten „	3,308	42.6	2,540	40.8	768	30.2
Yhteensä	7,760	100.0	6,231	100.0	1,529	24.5

Kuten tästä näkyy, on välitysten luku lisääntynyt miesosastolla noin $\frac{1}{5}$ osalla ja naisosastolla lähes $\frac{1}{3}$ osalla.

Täytetyistä paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	3,951	88.7	2,750	83.1	6,701	86.4
Toisilla seuduilla .	501	11.3	558	16.9	1,059	13.6
Yhteensä	4,452	100.0	3,308	100.0	7,760	100.0

Välitysten määrä toisille paikkakunnille, mikä työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasottamiseen nähden on tärkeä, on sekin edellisiin vuosiin verraten kasvanut, tehden tänä vuonna noin seitsemän osan toimiston välityksistä.

Välityksistä ovat suurimmat määrät olleet seuraaville työaloille: miesten välityksistä: apuritöihin 2,770, rakennusteollisuuden ammattityöväkeä 497 (näistä kirvesmiehiä 365), kiviteollisuuteen 434, käskyläis- ja oppipojiksi 200, puuteollisuuteen (suurimmaksi osaksi metsätöihin) 149, maatalouteen 139, ajomiehen ja kuskin toimiin 98, metalliteollisuuteen 78 j. n. e.; naisten välityksistä: talouspalvelukseen 1,365, siivoojan ja pesijän toimiin 1,079, ruokala- ja ravintolaliikkeisiin 284, apuritöihin 184, kauppa-alalle 23, käskyläistyöiksi 23 j. n. e.

Toimistolle tarjotuista paikoista jää luonnollisesti aina jokin määrä täyttämättä, vaikkei suhteellisesti läheskään niin paljoa kuin ulkomaiden kunnallisissa toimistoissa yleensä. Pääsyynä on sopivain tarjokkaiden puute, vaikka hyvin usein jää paikkoja täyttämättä silloinkin, kun sopiviakin tarjokkaita on ja toimisto niitä useitakin osottaa. Milloin on syynä palkkojen pienuus, milloin mitkin seikat joko työnantajan tai työnhakijan puolelta.

Suurempaa työvoiman puutetta ei vuoden kuluessa ollut millään alalla. Huomattavin puutos oli ruotsinkielisistä palvelijattarista, maatalouspalvelijattarista, ruokalain keittiöpalvelijattarista, palvelijattarista työläisperheisiin, maatalousrengeistä, metsätyömiehistä, käskyläispojista (kevättalvella), pannu- ja levysepistä (ajottain).

Joko sopivain tarjokkaiden puutteesta tai muista syistä jäi tarjotuista paikosta täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	123	3.0	849	23.6	972	12.7
Muualla	396	44.1	504	47.5	900	45.9
Yhteensä	519	10.4	1,353	29.0	1,872	19.4

Kuten tästä näkyy, on miehille Helsingissä tarjotut paikat voitu täyttää jotenkin tarkoin. Täyttämättä on jäänyt vain 3.0 %. Naisille Helsingissä tarjotuista paikoista on jäänyt täyttämättä suhteellisesti paljon, 23.6 %, mikä johtuu yllä esitetyistä seikoista. Muilla seuduilla tarjotuista sekä miesten että naisten paikoista on jäänyt täyttämättä lähes puolet ja sen lisäksi vielä rajattomalle määrälle tarjotut metsätyömiesten paikat melkein kokonaan.

Vuoden 1912 loppuun mennessä päättyi maassamme taloudellisen elämän nousukausi ja sen aiheuttama ripeä toiminta eri tuotannon aloilla. Mainitun vuoden lopulla kävi näet rahamarkkinain tila kireäksi ja sitä jatkui koko vuoden 1913. Rakennusteollisuus, joka muodostaa pääkaupungin suurimman teollisuushaaran ja siten määrävästi vaikuttaa paikkakunnan työoloihin, lamautui suuressa määrin. Tähän vaikutti, paitsi pääomain puute, myöskin liikatuotanto rakennusalalla — ilmiö, joka pääkaupungin ripeän kasvamisen takia on näihin asti ollut melkein tuntematon.

Vaikkakin siten vuoden alussa vallitsevien yleisten konjunktuurien nojalla saattoi odottaa työolojen huonontumista hyvinkin suuressa määrin ja huomattavan työnpuutteen ilmestymistä paikkakunnalle, työsuhteet kuitenkin muodostuivat verraten suotuisiksi aina vuoden loppupuolelle saakka. Tosin työvoimaa tarvittiin paljon vähemmän kuin edellisinä vuosina ja sen takia työpalkat pysyivät tariffien

Täyttämättä
jääneet pai-
kat.

Työsuhteet
Helsingissä
vuonna 1913.

minimimäärissä, mutta huomattavampaa työnpuutetta ei kuitenkaan ollut ennen kuin vuoden lopulla.

Tähän vaikuttivat monet seikat. Edellisenä kesänä noin kolme kuukautta kestäneen rakennustyöläisten ja rakennusajurien lakon takia huomattava määrä rakennustyöläisiä oli siirtynyt täältä töihin toisille paikkakunnille (m. m. Venäjälle), eivätkä he lakon loppuutaakaan, kun se tapahtui vasta syyskuun loppupuolella, palanneet tänne talveksi, koska pelkäsivät, ettei rakennustöitä enää juuri voitaisi suorittaa. Erittäin suotuisat sääsuhteet tekivät kuitenkin mahdolliseksi rakennustöiden — muuraustyönkin — jatkamisen miltei läpi talven, joten lakon takia keskeytyneissä rakennusyrityksissä oli tänne jääneelle rakennustyöväelle töitä verraten runsaasti. Vaikka väkeä otettaessa rakennustöihin vain vähässä määrin käytettiin toimiston välitystä, kuvaa välitystilasto kuitenkin yleistä asemaa.

Työnhakijain luku työnvälitystoimistossa ensimmäisellä vuosineljänneksellä oli noin 400 pienempi ja rakennustyöväen kysyntä suurempi kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna.

Työnpuutetta oli talvella kyläkin olemassa, työttömäin luku nousi useihin satoihin, mutta nämä pääsivät talven yli ilman että kunnan tarvitsi ryhtyä mihinkään erityisiin toimenpiteisiin työnpuutteen poistamiseksi. Päinvastoin kunnan töissä työskenteli vähemmän väkeä kuin edellisenä vuonna. Työväenkään taholta ei ryhdytty järjestämään työttömäin avustusta, kuten edellisinä vuosina jo oli miltei säännölliseksi tavaksi tullut.

Etteivät työttömät työnpuutteen poistamiseksi vedonneet kunnan apuun eivätkä ryhtyneet avustuksen keräämiseen yleisöltä, siihen lienee osittain vaikuttanut sekin, ettei kai pidetty aikaa sopivana yleisöön tai kuntaan vetoamiseen, kun viimekesäiset työlakot, jotka työoloissa saivat häiriötä aikaan, olivat vielä tuoreessa muistossa. Kaupungin vaivahoitohallituksen menojen huomattavaan lisääntymiseen vuonna 1913 lienevät kuitenkin lakon seuraukset vaikuttaneet.

Kesäkuukausina olivat työsuhteet varsin hyvät. Rakennustöitä oli, kuten ylempänä mainittiin, vähän, mutta muita töitä oli verraten runsaasti. Huomattavimpina niistä mainittakoon raitiotie- ja satamarakennustyöt sekä eräät Venäjän valtion laskuun teetetetyt työt Viaporissa ja Porkkalassa, joissa töissä työskenteli paljon tšekäläistä rakennustyöväkeä. Niinikään siirtyi täältä rakennustyöväkeä osittain toimiston välityksellä eräisiin suurempiin työpaikkoihin toisille paikkakunnille, kuten erään venäläis-ranskalaisen yhtiön kivilouhimolle Kirkkonummella, Paraisten sementtitehtaalle, Vaasan ja Kuopion vesijohtorakennustöihin sekä rakennustöihin Karjalan kannaksella ja Venäjällä.

Naispuolisille hakijoille oli paikkoja tarjolla riittävästi ympäri vuoden muille, paitsi siivoojille, pesijöille ja ulkotyöläisille talvella ja syksyllä. Palvelijattarista, varsinkin ruotsinkielisistä ja maatalouspalvelijattarista, oli puutetta miltei ympäri vuoden. Huomattava määrä, 20—30 %, eri kuukausina tarjotuista paikoista jäi täyttämättä sopivain tarjokkaiden puutteessa.

Syyspuolella ilmestyi työnpuute jo tavallista aikaisemmin. Syyskuussa oli miespuolisia työnhakijoita jo 733 (ed. v. 411), lokakuussa 731 (532), marraskuussa 1,100 (643) ja joulukuussa 1,033 (883). Syyskuussa kuitenkin vielä oli yksityisten työnantajain töitä sekä kaupungissa että maaseudulla suurimmalle osalle hakijoista (367 miehen välitystä, joista maaseudulle 67), mutta loka-, marras- ja joulukuussa kävi työvoiman kysyntä kuukausi kuukaudelta yhä vähemmäksi muihin paitsi metsätöihin, joita joulukuussa tarjottiin 300 miehelle.

Kun työnpuute syksyllä kävi huomattavaksi, teki sosialilautakunta aloitteen sellaisen hätäapukomitean asettamiseksi, jonka kaupunginvaltuuston 25 p:nä helmikuuta 1913 vahvistama asetys edellyttää. Yksissä neuvoin vaivashoitohallituksen ja työnvälitystoimiston johtokunnan kanssa päätti sosialilautakunta kokouksessa syyskuun 16 p:nä tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen mainitun hätäapukomitean asettamisesta. Lokakuun 14 p:nä kaupunginvaltuusto hyväksyi esityksen ja valitsi komitean puheenjohtaksi eversti O. Ehrströmin sekä jäseneksi toimitusjohtaja A. Hyttisen. Komitean muiksi jäseniksi valitsi sosialilautakunta lakitieteenkandidaatti Einar Böökin, vaivashoitohallitus filosofiantohtori Jenny af Forsellesin, työnvälitystoimiston johtokunta rakennusmestari R. Willmanin, Helsingin työväenyhdistys herra Antti Pietarisen ja tämän erottua herra K. E. Satamavuoren, Svenska arbetarföreningen herra V. Lundströmin sekä Helsingin työväenliito herra P. Kanervan. Tämä komitea alotti toimintansa lokakuun 31 p:nä.

Hätäapukomitean ehdotuksesta myönsi kaupunginvaltuusto marraskuun 25 p:nä 85,000 markkaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle eräiden uusien kadunaukaisutöiden teettämiseen. Joulukuun 9 p:nä päätti kaupunginvaltuusto järjestettäväksi sepelikivenhakkuutta hätäaputyöksi, myöntäen tähän tarvittavain kivien louhimiseen 40,000 markkaa, ja korotti 16 p:nä joulukuuta siitä suoritettavan palkan 3 markasta 4 markkaan m³:iä kohti perheellisille työmiehille. Työnvälitystoimiston käytettäväksi matka-avuksi ja työkalujen ostamiseen niille työnhakijoille, jotka olivat halukkaat lähtemään töihin toisille paikkakunnille, myönsi kaupunginvaltuusto 25 p:nä marraskuuta 500 markkaa. Tästä käytti toimisto tämän kalenterivuoden kuluessa Smk 433: 90, antaen matka-apua 75 miehelle ja työaseita 43 miehelle. — Tässä yhteydessä mainittakoon,

että toimisto vuoden kuluessa lähetti toisille paikkakunnille 501 miestä ja 558 naista eli yhteensä 1,059 henkeä, joten toimisto huomattavassa määrässä voi vaikuttaa työn kysynnän ja tarjonnan tasottamiseksi.

Töiden järjestämiseksi työnpuutteessa oleville naisille myönsi kaupunginvaltuusto hätäapukomitean ehdotuksesta 16 p:nä joulukuuta kaupunkilähetykselle 8,000 markkaa ja työttömäin suoranaiseen avustamiseen vaivashoitohallitukselle 10,000 markkaa. Nämä varat käytettiin tarkoitukseensa seuraavan kalenterivuoden alkupuoliskolla, jonka takia selonteko siitä ei kuulu tähän esitykseen. Työnpuutteen ehkäisemiseksi otettiin kaupungin vuoden 1914 menosääntöön kadunaukaisu- y. m. töitä paljon enemmän, kuin ensin oli suunniteltu.

Kunnan toimista työttömäin hyväksi mainittakoon vielä, että kaupunginvaltuusto joulukuun 9 p:nä myönsi, niinikään hätäapukomitean ehdotuksesta, kaupungin tilastokonttorille 1,150 markkaa työttömäin laskun toimittamista varten kaupungissa. Tämä laskeminen suoritettiin seuraavassa tammikuussa.

Kuten yllä esitetystä käy selville, aiheutti vuoden lopulla esiintynyt työnpuute, jota tietenkin jatkui vielä seuraavan vuoden alkupuoliskolla, sangen suuria menoja kunnalle. Jo edellä mainitut erät nousevat 144,650 markkaan, vaikka niihin ei ole luettu sepelikivenhakkuusta suoritettua työpalkkaa eikä niitä lisäeriä, jotka työnpuutteen poistamiseksi oli tarpeen ottaa vuoden 1914 kaupungin menosääntöön kadunaukaisu- y. m. töitä varten.
